

3018

مَوَاهِبُ الْعَبَّاسِيَّةِ وَ مَصَائِبُ الْحُسَيْنِيَّةِ

تأليف

سید حسن بن سید محمد طباطبائی

(باز جوشقانی)

به گزارش

بهزاد عطاران

(عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور)

سرشناسه	:	طباطبایی، سیدحسن بن سیدمحمد
عنوان و نام پدیدآور	:	مواهب العباسیه و مصائب الحسینیه/تالیف سیدحسن بن سیدمحمد طباطبایی (نیاز جوشقانی)؛ به کوشش بهزاد عطاران.
مشخصات نشر	:	قم: همای غدیر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	ل، ۲۴۸ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۸۵۲۰-۴۸-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
بازداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۴۸.
رصراع	:	محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ق. — سرگذشتنامه
موضوع	:	Muhammad, Prophet -- Biography
موضوع	:	محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ق. — شعر
موضوع	:	Muhammad, Prophet -- Poetry
شناسه افزوده	:	عطاران، بهزاد، ۱۳۶۰ -
زده بندی کنگر	:	۱۳۹۷/۸م۲ط/۸۵/۲۲۲۲۲
زده بندی دیویی	:	۱۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۲۵۴۵۸

مَوَاهِبُ الْعَبَّاسِيَّةِ وَ مَصَائِبُ الْحُسَيْنِيَّةِ

مؤلف: سید حسن بن سید محمد طباطبایی

به کوشش: بهزاد عطاران

ناشر: همای غدیر

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۷

قیمت: ۲۰,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۲۰-۴۸-۱

© کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ می باشد

مرکز پخش: قم - خیابان شهید فاطمی - انتهای کوچه ۳۰ - پلاک ۱۹۹ - انتشارات همای غدیر

تلفن: ۰۲۵- ۳۷۸۳۷۱۱۱

فهرست مطالب

مقدمه.....	خ
معرفی سید حسن بن محمد محمد طباطبائی.....	ز
خانواده.....	س
آثار.....	ش
معرفی فشرده مواهب العباسیه و مصائب الحسینیه.....	ش
جایگاه و اهمیت کتاب.....	ش
معرفی مواهب العباسیه و مصائب الحسینیه.....	ص
محتوای کتاب.....	ص
انگیزه تألیف کتاب.....	ص
طرح کتاب.....	ص
منابع و مآخذ کتاب.....	ض
معرفی نسخ خطی.....	ض
شیوه تصحیح.....	غ
تصویر برگ (ار) از نسخه مواهب العباسیه.....	ف
تصویر برگ آخر (۱۲۹ر) نسخه مواهب العباسیه.....	ف
تصویر برگ اول رساله ازدواج حضرت خدیجه سلام الله علیها.....	ک
دیاچه مؤلف.....	۲۴

۲۵	مجلس اول
۳۳	مجلس دوم
۴۵	مجلس سوم
۵۵	مجلس چهارم
۷۳	مجلس پنجم
۸۳	مجلس ششم
۹۹	مجلس هفتم
۱۱۷	مجلس هشتم
۱۳۱	مجلس نهم
۱۴۳	مجلس دهم
۱۵۹	مجلس یازدهم
۱۶۹	مجلس دوازدهم
۱۸۱	مجلس سیزدهم
۱۸۹	مجلس چهاردهم
۲۰۳	مجلس پانزدهم
۲۱۳	مجلس شانزدهم
۲۲۳	مجلس هفدهم
۲۳۱	مجلس هجدهم
۲۳۹	مجلس نوزدهم
۳	واژه نامه
۲۴۷	فهرست منابع

سپاسگزار خدای متعالم که توفیق داد تا این حقیر سرا پا تقصیر از جانب یکی از اصدقاء عالم به جهت تصحیح کتب دینی مذهب شیعه رهنمون شوم و اوقات را با بررسی و تنظیم این کتب پر بار نمایم. امید توفیق دارم که تلاشی در احیاء کتب علمای اعلام که در گذشته مفاهیم و متونی را به رشته تحریر در آورده اند داشته باشم تا این متون به منصه ظهور در آیند و فکر و قلب خاندگان جلا دهند.

امری که این بنده را ترغیب می نمود این است که، توشه‌ای برگیرم تا در روز محشر دست آویزی بر دامن با کتات معصومین داشته و دست خالی وارد صحرای حساب و کتاب نشوم؛ و به قول سید رضی در که در «قائمة نهج الاغیه» فرمود: نفع معنوی این کار را زیاد دیدم لذا به انجام آن مبادرت ورزیدم.

الحمد لله که کتاب اول در باب مقتل و الشهدا و دیگر از معصومین است که احیاء این کتاب و ان شاء الله کتب دیگر منتهی به شفاعت آن بزرگواران شد که تنها راه نجات و ورود به بهشت در لسان علما چیزی جز شفاعت نیست، محروم سرد و بهیچ شراکتی در ثواب نویسنده مطالب که در زمان ماضی تألیف نموده، داشته باشم.

کلیاتی که می شد در ابتدای این کتاب مطرح شود عناوینی است که اگر خواهم مفصلاً وارد آنها شوم غیر از اینکه عامل تطویل مطالب می شود، علاوه بر آن باید بگویم که بنده عادت به اطلاع ندادن و بیشتر در پی اصل مطلب هستم، که در اینجا متن کتاب می آید، ولیکن ناگزیرم برخی نکات در رابطه با محتوای کتاب و روش بررسی را بیان کنم تا کمکی برای خواننده کتاب باشد.

اگر کلیاتی در رابطه با اینگونه کتب باشد اینست که این نمونه کتابها را با نام «مجالس» می‌شناسند. در گذشته رسم بود که علما به شکل فصلهای جداگانه مطالب را بیان می‌کردند، ابتدا بعد از نام خدا خطبه ای عربی می‌نوشتند بعد با روایتی یا بیتی یا آیه ای شروع می‌کردند و در انتها البته اگر کتاب مقتل بود با گریزی به مصائب اهل بیت اطهار به اتمام می‌رساندند. که در این کتاب در تمام مجالس با مرثیه ای از جریانات کربلا خاتمه می‌یابد.

مجلس گویی در مساجد، خانقاهها، و دیگر مجالس وعظ مرسوم بوده و مسائل شفاهی مطرح می‌شد. اما هم‌اکنون شیوه بعدها در نوشتن کتابها هم مورد استفاده قرار گرفت.

چون نام مقتل بیان آمد ضروری است که به معتبرترین کتابهای مقتل اشاره کنم. از آنجایی که ثواب پرداختن به زندگی اهل بیت مخصوصا اباعبدالحسین از حد و حصر بیرون است لذا افراد زیادی تلاش کرده اند تا کارهایی برای آل پیامبر انجام دهند از جمله این کارها نوشتن کتاب بالأخص جریان شهادت خاندان پیامبر. کربلا بوده که برای بیان اهمیت آن نیاز هست به حدیثی اشاره کنم که: حسن بن محمد بن اسماعیل علیه السلام نقل کرده است که فرمودند: هیچ مؤمنی در مدح ما شعری نمی‌گوید جز اینکه خداوند در بهشت برایش بنایی هفت بار گسترده تر از دنیا بنا می‌کند و او را در آن بنای بهشتی، هر فرشته مقرب و هر پیامبر مرسلی زیارت می‌کند.^۱

روایات از این دست اجازه غفلت به انسان نمی‌دهد، سعی شعرا و علما و شاعری و نیز نوشتن فضایل و مصائب آل پیغمبر از همین رهگذر بوده که از گذشته تا به امروز این نوشتن‌ها ادامه داشته است.

^۱ . محمد بن علی صدوق، عیون اخبار الرضا(ع)، ج ۱، ص ۱۰ / محمد بن حسن حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۰، ص ۴۶۷ / محمد باقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۷۹، ص ۳۹۱.

در بین خبرگان این علم - که یک بحث رجالی و روایی است - برخی از مقاتل معتبر می باشند که فقط اسامی آنها را اشاره می کنم و لزومی ندارد در مقدمه این کتاب به بررسی آنها بپردازم چه اینکه فضای مجازی و کتابها به شکل مکفی موجود هست.

کتابهایی از جمله مقتل ابی مخنف، مقتل لهوف سید بن طاووس، منتهی الآمال شیخ عباس قمی و بحار الانوار علامه مجلسی، کتاب خصائص الحسینیه شیخ جعفر شوشتری؛ اینها کتابهایی هستند که بیشتر مورد مراجعه علما در مبحث مقتل بوده اند که در جای خود در کم و کیف آنها سخنها گفته شده است.

مؤلف کتاب

یکی از مراجعات پرداخته به کتابهای خطی مشخص شدن نویسنده آن است. در مورد این کتاب که مواهب العباسیه و مواهب الحسینیه، از طرف نویسنده نام نهاده شده است چه در ابتدای کتاب و چه در بررسی ای آمل، در سایت کتابخانه ملی نامی از نویسنده نامی نبرده و این نسخه را منحصر به فرد و مجهول المؤلف دانسته است.

با بررسی قرینه هایی که در معرفی کتاب بود، نویسنده کتاب معلوم شد شخصی است با نام سید حسن بن سید محمد طباطبایی معروف به (نیار جوشه نی) که تخلص او در شعرها «نیاز» می باشد.

دلایل این نظر به این شرح می باشد:

معرفی نسخه در سایت کتابخانه ملی اشاره دارد که نویسنده نسخه مشخص نیست ولی با اشاره ای که از نام بردن معراج الشهاده شده بود با بررسی دیگر نسخ از کتابخانه ملی مشخص شد که نویسنده مواهب العباسیه، کتاب دیگری دارد با نام معراج الشهاده، و در اصل؛ نسخه شماره ۵۳۰۷ که مواهب نام دارد در ادامه آن کتاب معراج الشهاده صحافی شده است، و این مطلب

مخفی بوده و از صفحه [۱۳۰] شروع قسمتی از معراج الشهاده می باشد لذا ابتدای نسخه مورد اشاره، به مواهب العباسیه نوشته شده و انتهای آن معراج الشهاده می باشد.

دلیل دیگر وجود اشعار و نام بردن از تخلص شاعر بود که در برخی اشعار اشاره به «نیاز» کرده است و نویسنده همان نیاز جوشقانی است. به عنوان مثال:

نمونه اول:

شود فدای تو جانم «نیاز» را شب و روز
به چشم دیده خونبارش از تو هر سر موس

نمونه دوم:

هر آری درک سزد کلک «نیاز»
شمه سان برید به صا بسوز و گداز

نمونه سوم:

زین حکایت قصه رفته کن «نیاز»
کآمد از آن شمع مهر اندر گداز

دلیل دیگر مطابقت بخشی از نسخه مواهب با متنی که هر سه معراج الشهاده به شماره‌ی پیشین: ۱۴-۲۵۳/ج ۱۴۹۳، صحافی شده است که «رساله در احوال حضرت خلیفه و پیغمبر» نام دارد، که در واقع بخشی از داستان آشنایی و عروسی حضرت خدیجه با پیامبر عرم می باشد و مطابقت این رساله با متن مواهب العباسیه با توجه به بررسیها قطعی می باشد.

پس با بیان این مطالب یکی از ابهامات نسخه که نویسنده آن می باشد روشن می شود.

معرفی سید حسن بن سید محمد طباطبایی

خطاط و شاعر، متخلص به نیاز. بعضی تخلص وی را نیازی نوشته‌اند. نیای او، میر شاه تقی جوشقانی، نزد شاه سلیمان صفوی معتبر بوده است. نیاز در زمان سلطنت فتحعلی شاه قاجار (۱۲۵۰-۱۲۱۲ق)، می‌زیست.

در مقدمه دیوان «نیاز» آمده است: «نیاز جوشقانی از شاعران لطیف طبع نخستین نیمه سیزدهم هجری است که در انواع شعر، دستی به نیرو داشته ولی در غزل سرائی، هنر شاعری او بیشتر آشکار می‌شود. نامش «سید حسین» و از سادات طباطبائی است... در قصیده ای به مدح امیرالمومنین علی علیه السلام، نسب خویش را یاد کرده است.

مولد در فاصله جوشقان، ناحیتی میانه کاشان و اصفهان است، لیکن چون بخشی از عمر خویش را در شهر اصفهان گذراند، برخی وی را «نیاز اصفهانی» نامیده‌اند... یکی از اجداد وی «میرشاه تقی جوشقانی» است که «بسی خوششمنس و سخن سرا و صاحب فضیلت بوده، در خدمت صفویان می‌زیسته است». [مقدمه دیوان نیاز]

آقای احمد کرم، مجموعه اشعار «نیاز» را «دیوان نیاز جوشقانی» نامیده است. و «مرحوم دکتر خیامپور در فرهنگ خود اشتباها - سید حسین طباطبائی را با دو عنوان «نیاز اصفهانی» و «نیاز جوشقانی» معرفی نموده است [فرهنگ سخنوران/ دکتر خیامپور ص ۶۲۲]

«ابن یوسف» درباره وی می‌نویسد: «نیاز تخلص سید حسین اصفهانی است... از احفاد میرشاه تقی جوشقانی» است که وی از مشاهیر محرمان شاه سلیمان صفوی به روای گروسی که وی را معاصر بوده در باره او گوید در سلک طلاب علوم در شهر اصفهان به تحصیل مشغول است، خط نسخ را پاکیزه می‌نویسد. طبع خوشی دارد... در دیوان «نیاز» مدایحی از امام زمان (ع) و فتحعلی شاه موجود، و مسلم است که در نیمه نخستین قرن سیزدهم هجری زندگانی

می کرده و جز اینکه در اینجا گفته شد از شرح حال وی خبری نیافتیم. [فهرست کتابخانه مجلس شورای اسلامی ج ۳ ص ۴۴۴]

صاحب «طرائق الحقایق» در باره «نیاز» آورده است: «سید حسین نیاز - عمده السادات سید حسین از سادات طباطبائی... در معانی را با سلیقه مستقیم و طبع سلیم نیکو سفتی. در شعر، تلخیص نیاز» و از نیازمندان کوی معارف و ارباب نیاز است.

«احمد بیگ گرجی» نام وی را «حسن» نوشته و توضیح داده که در سلک طلبه است و در سیم فقر و منظر و مانی و بیان مربوط است.. خیالاتش ز اشعارش را بر من می خواند (تذکره اخگر، ص ۲۱۰). میل صاحب تذکره دلگشا و محمود میرزا هم او را «حسن» نوشته اند، ولی هلاکو میرزا در «تذکره خیال» نام او را «حسین» ضبط کرده و نوشته که در دارالسلطنه اصفهان مکرر ملاقات ایشان روزی... (ص ۱۹۶)... اختر، شرح حال این شاعر را در زیر عنوان «نیازی اصفهانی آورده و محمود میرزا را از عینا از آخر برداشته و تخلص شاعر را «نیازی» ضبط نموده است. (سفینه محمود، ج ۱، ص ۳۳۲). [حدیث الثریا، ج ۳/ص ۱۹۴۲]

البته ایشان متنی سیاسی به صورت طعنه دارد که در انتهای دیوان خود در حد چند صفحه آورده که معلوم است نسبت به اتفاقات و آسیبهای اجتماعی آن اسی زمان خود بی تفاوت نبوده است. که جالب است ابتدای متن را به این شکل شروع می کند: «وظیفه ما الوظیفه و ما ادراک الوظیفه».

خانواده

با اینکه او را یکی از خطاطها و علمای آن زمان اصفهان معرفی می کنند ولی اطلاعات دقیق درباره فرزندان و خانواده و شاگردان او در دست نمی باشد.

آثاری که از سید حسن بن سید محمد طباطبایی تا کنون شناخته شده است از قرار زیر است:

«دیوان اشعار» که در سال ۱۳۶۲ به چاپ رسیده است. این کتاب را «نشریات ما» به کوشش احمد کرمی به چاپ رسانده است.

نسخه کتابخانه مجلس، بنام «دیوان نیاز اصفهانی» در جلد سوم فهرست آن کتابخانه، معنی شده است. این نسخه شامل ترجیع بند و ترکیب بند و قصاید را غزلیات است که بدون هیچگونه ترتیبی با خط نستعلیق نوشته شده و در حدود در هزار بیت است.

نسخه شماره ۹۴، برل از آثار نیاز در «دانشنامه»، اثر حاج شیخ محمد باقر الفت اسفه ای، با شرح حال وی، فلم مرحوم جلال همانی. به چاپ رسیده است. [تاریخ تذکره های فارسی، ج ۱، ص ۶۲۵]

دومین اثر این کتاب مواهب العباسیه و مصائب الحسینیه.

سومین کتاب نیز کتابی است با نام «معراج الشهاده» که اگر خداوند عمری داد در حال تصحیح است تا آن را به چاپ بیاورم.

معرفی فشرده مواهب العباسیه و مصائب الحسینیه

کتاب مقتل منحصر بفردی است به نظم و نثر فارسی و عربی در ابتدای هر بخش که آن را برای تعزیه خوانی و مجالس عزاداری تالیف کرده است و در آن از قطب راوندی و این شهر آشوب نیز یاد می کند. نام این کتاب در مقدمه مواهب العباسیه است.

جایگاه و اهمیت کتاب

اهمیت این نسخه به منحصر بودن و واحد بودن نسخه در قسمتهایی از آن می باشد و اینکه مؤلف کتاب از شعرا و علمای بنام زمان خود در منطقه اصفهان می باشد. اشعار فارسی و عربی منحصر به کتاب در وقایع و مصائب پیامبر و آل او دارد.

معرفی مواهب العباسیه و مصائب الحسینیه

نام کتاب

مؤلف خود در مقدمه به نام کتاب اشاره کرده است و آن را مواهب العباسیه و مصائب

الحسینیه نامیده است.

محررای کتاب

محرران کلی کتاب درباره پیامبر اکرم از انتقالی صلیبی از حضرت آدم تا جناب عبدالله و همچنین جریان مواجه ایشان با حضرت خدیجه و وفات پیامبر و حضرت علی علیهما السلام و به تناسب اسناد نوین و گریزی به وقایع کربلا دارد که کلیت موضوع این کتاب ذیل «مقتل» تقسیم بندی می شود و آنکه مؤلف آن را برای تعزیه خوانی و مجالس عزاداری تألیف کرده است.

انگیزه تألیف کتاب

مؤلف از انگیزه خود از تألیف مواهب العباسیه در مقدمه کتاب خود سخن گفته است اما متأسفانه نسخه خطی که از آن باقی مانده در همان موضع افتادگی دارد و ما از انگیزه او به طور دقیق بی خبریم؛ اما ظاهراً وی دچار بیماری می شود و در پی آن نذر می کند که اگر از آن جان به در برد کتابی در مصائب امام حسین تألیف کند و در پی آن خدای می بیند و سپس بهبود می یابد و از این رو نذر خود را ادا و تألیف مواهب العباسیه را آغاز می کند.

طرح کتاب

مواهب العباسیه و مصائب الحسینیه دارای یک مقدمه و نوزده بخش است که ملازم یکدیگرند. کلام را «مجلس» نامیدیم. کتاب پس از مجلس نوزدهم بدون خاتمه پایان یافته است. در مقدمه مؤلف درباره انگیزه تألیف سخن گفته و نام کتاب را متذکر شده است. در ابتدای برخی از هر مجلس خطبه ای عربی درج شده است.

منابع و مآخذ کتاب

مؤلف در آن از قطب راوندی و ابن شهر آشوب یاد کرده است. «بحار الأنوار مجلسی» و ریاض الشهاده و بعضی از قصص انبیاء و روضه الشهداء، که اکثراً بر پایه نقل از بحارالانوار هست.

معرفی نسخ خطی

دو نسخه خطی از مواهب شناخته شده است که هر دو در کتابخانه ملی به شماره‌های ۵۰۷ و ۱۰۲۳ مربوط است. مشخصات کتابشناختی آنها در جداول زیر به نقل از سایت کتابخانه ملی آمده است:

جدول شماره یک (نسخه اصلی)

شماره های شناسایی دیگر	: شماره پیشین: ۵۳۰۷
عنوان و نام پدیدآور	: راهب العباس و مصائب الحسنيه [نسخه خطی]
آغاز، انجام، انجامه	: آغاز: افتاده: ادو اشریه اشک اشاره نمود بمضنون لکل داء/دواء تنقیه صغیه فرمود... انجام: افتاد: ... الصلوٰۃ گردانیدم روشنائی چشم خود را در نماز در نمازم هست حق (برگ ۲۷۶ ب)
مشخصات ظاهری	: ۲۷۷ برگ، ۱۷ سطر: ۱۰۰۵ قطع: ۲۲۰×۱۷۰
یادداشت مشخصات ظاهری	: نوع و درجه خط: نسخ نوع کاغذ: فرنگی نوع و تزئینات جلد: تیماج قهوه‌ای تیره یکدست، مجیدول، اندرون جلد آستر کاغذی، لت رو با تکه‌ای پارچه به عطف چسبانده شده است.
خصوصیات نسخه موجود	: امتیاز: نسخه واحد و منحصر به فرد است.
معرفی نسخه	: کتاب مقتل منحصر بفردی است به نظم و نثر فارسی با خطبه‌ای عربی در ابتدای هر بخش که آن را برای تعزیه

خوانی و مجالس عزاداری تالیف کرده است و مولف در آن از قطب راوندی و ابن شهر آشوب نیز یاد می‌کند. نام این کتاب در مقدمه مواهب العباسیه... است ولی در انجامه عنوان کتاب را معراج الشهاده نوشته است که دو احتمال دارد یکی اینکه برگ آخر متعلق به کتاب معراج الشهاده و چسبیده به جلد است و در ضمن جلد نیز متعلق به نسخه نیست و الحاقی است و دوم اینکه بدلیل تشابه مطلب این دو کتاب، کاتب نام نسخه را در آخر معراج الشهاده نامیده است. این کتاب در هیچکدام از منابع فارسی و انگلیسی یافت نشد.	
ابتدا و انتهای نسخه افتادگی دارد.	توضیحات نسخه :

جدول شماره دو:

شماره های شناسایی دیگر :	شماره ی پیشین: ۱۴-۲۵۳/ج ۱۴۹۳.
سرشناسه	طباطبایی جشواتی، حسن بن محمد
عنوان و نام پدیدآور	معراج الشهاده نسخه خطی / سید حسن بن سید محمد طباطبایی
وضعیت استنساخ	: کاتب: محمد رضا محمدعلی الهرندی، ۱۲۸۱ ق.
آغاز، انجام، انجامه	: آغاز: «بسمله. ح. خدایرا که عقیل دوربین حیرانش در جستجو و زبان معنی افروز در وصف عاجز از گفتگو و شکر منعمی را کس یسین روری دهنده...» انجام: «... تا هنگامی که آن غریب ترس را کشتند و در خاک. خون آعشتند الالعة الله علی ترم الظالمین وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب یتقلبون. قد فرغت من تسوید... بانسخه صحیح مقابله شود»
مشخصات ظاهری	: برگ: ۲ پ - ۱۲۸. سطر: ۲۲ - ۲۴. اندازه سطور: ۱۰۵ × ۱۶۵، ۱۱۰ × ۱۶۷؛ قطع: ۲۳۰ × ۱۷۵
یادداشت مشخصات ظاهری	: نوع کاغذ: فرنگی نخودی.

نوع و درجه خط: نسخ.	
نوع و تزیینات جلد: ساغری مشکی، مقوایی، مجدول، منگنه ضربی، اندرون جلد آستر کاغذی. تزیینات متن: عناوین و خط روی متن با مرکب قرمز.	
خواشی اوراق نسخه: احادیث و مطالبی در رابطه با متن در حاشیه نوشته شده است. توضیحات صحافی: لت پشت جلد از نسخه جدا شده است.	خصوصیات نسخه موجود :
کتابی است در کیفیت معراج سید انبیاء و در ذیل هر حکایت داستان شاه کربلا مشتمل بر مقدمه و بیست فصل و خاتمه همراه با اشعار، تعزیه و احادیثی که از «بحار الأنوار مجلسی» و «معراج النبوه معین الدین بلخی» آورده و بعضی از قصص انبیاء (ع).	مذنی نسخه :
شکل و سجع مهر: دارای مهر بیضی به سجع «عبد الاحم محمد علی - ربرگ ۲».	یادداشت تملک و سجع مهر :
نسخه بررسی شده. نسخه دچار آب افتادگی و پخش مرکب در بالای نسخه شده است.	توضیحات نسخه :
زبان: فارسی.	یادداشت کلی :
رساله در احوال حضرت خدیجه و پیغمبر (ص)	صحافی شده در این مجلد:

جدول شماره سه:

شماره ی پیشین : ۱۴-۲۵۳/ج ۱۴۹۳.	:	شماره های شناسایی دیگر
رساله در احوال حضرت خدیجه و پیغمبر (ص) نسخه خطی]	:	عنوان و نام پدیدآور
آغاز: «در احوال جناب خدیجه و سبب تزویج او بخاتم انبیاء ... قطب راوندی و ابن شهر آشوب روایت کرده اند	:	آغاز، انجام، انجامه

		که سبب تزویج خدیجه این بود...» انجام: پس آنبزرگوار مراسم زیارترا بجا آورده و دست حسنین را گرفته گریان و نالان رو بحجره طاهره گذارند الا لعنة الله على القوم الظالمین فسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون»
شخصاً: ظاهری	:	برگ: ۱۲۸ پ - ۱۵۵. سطر: ۲۴ - ۲۶. اندازه سطور: ۱۱۰ × ۱۶۶، ۱۱۰ × ۱۷۰، ۱۷۵ × ۲۳۰
یادداشت مشخصات ظاهری	:	نوع کاغذ: فرنگی نخودی. نوع و درجه خط: نسخ. نوع و تزیینات جلد: ساغری مشکی، مقوایی، مجدول، منگنه ضربی، اندرون جلد آستر کاغذی.
خصوصیات نسخه موجود	:	توضیحات صحافی: لت پشت جلد از نسخه جدا شده است. حواشی و اوراق نسخ: نسخه در حاشیه تصحیح شده است.
معرفی نسخه	:	برگ ۱۲۸ از گذشته حضرت محمد (ص) و حضرت خدیجه و چگونگی ازدواج آنها و به دنیا آمدن حضرت فاطمه (س) می باشد.
توضیحات نسخه	:	نسخه بررسی شده. نسبت به چار آب افتادگی و پخش مرکب در بالای نسخه شده است.
یادداشت کلی	:	زبان: فارسی.
صحافی شده با:	:	معراج الشهاده. ۱۲۸۱ ق. ۱۰۶۲۹۲۷
موضوع	:	محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت، - ۱ ق. -- سرگذشتهامه. خدیجه (س)، بنت خویلد، ۶۸ - ۳ قبل از هجرت -- سرگذشتهامه.
شماره بازایی	:	۱۵۵۹۳-۵

ابتدا پس از دسترسی به نسخه به شمارهٔ پیشین: ۵۳۰۷ تایپ متن آن انجام شد که مدتی به طول انجامید پس از آن به دنبال نویسنده و دیگر نسخ مشابه بودم تا اینکه بحمدالله نویسنده مشخص شد ولی نسخ یافت شده قسمتی از داستان حضرت خدیجه سلام الله علیها می باشد. و با توجه به مقابله آنها با نسخهٔ کاملتر اختلافی بین نسخه ها مشاهده نشد. ولی مع الاسف ابتداء و انتهای نسخه افتادگی دارد و یافت نشد.

پس از این مرحله مقابله متن تایپ شده با نسخه آغاز شد و طی چندین بار خواندن متن کلمات عین متن اصلی و برخی کلمات طبق املای اکنون پیاده شد. در رابطه با درست خوانده شدن کلمات، سعی شده حرکات مخصوصا در کلمات عربی و واژه های ثقیل گذاشته شود تا برای خواننده راحت باشد. هر مطلبی که نویسنده نقل کرده است به عنوان روایات، منابع و اسناد آن در پاورقی ذکر شده است.

در رابطه با مصائب در پاورقیها توضیحاتی داده شده که مطالب طبق تحقیقاتی که توسط علمای معاصر انجام شد متن شود. هر کدام از اشعار فارسی و عربی که در متن آمده است توسط نویسنده کتاب سروده شده است که قسمت اعظم اشعار کتاب را در بر می گیرد. در اندک جاهایی چه در ابیات و چه در متن افتادگی هست که همانجا یا در پاورقی اشاره شده است.

شماره صفحات کتاب نیز در متن گنجانده شده است. اگر محققین خواستن به متن خطی مراجعه کنند از این بابت مشکلی نداشته باشند. امیدوارم این تلاشها مورد قبول درگاه الهی و ائمه طاهرین قرار گیرد

بهزار عطاوان

بستان ۹۷